

ชื่อวิทยานิพนธ์	:	บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี
ผู้วิจัย	:	พระครูใบฎีกาสุพจน์ ธีรวิโส (มณีจันทร์)
ปริญญา	:	พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	:	อาจารย์ ดร.พิเชฐ ทังโต, พ.ม.ช., พธ.บ., M.A., Ph.D. (Pub. Admin.)
	:	ผศ.ชัชชัย ไชยสา, พธ.บ., M.A. (Pol. Sc.)
	:	ผศ.ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง, พ.ม., พธ.บ., M.A., Ph.D. (Soc.)
วันที่สำเร็จการศึกษา	:	๓ ธันวาคม ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี (๒) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล และ (๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากพระสงฆ์มหานิกายในสังกัดคณะสงฆ์อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี จำนวน ๒๘๖ รูป โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งปลายปิดและปลายเปิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบ ค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่าง จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) และเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คือ การวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ (Interview)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๙๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ (๒) ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุแก่ประชาชน และ (๓) ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๐ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๖๔

๒. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า พระสงฆ์ที่มีสถานภาพส่วนบุคคลในด้านสถานะภายในวัด อายุ วุฒิการศึกษาสามัญ และวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกัน มีบทบาทในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนพระสงฆ์ที่มีสถานภาพส่วนบุคคลในด้านพรรษา และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ต่างกัน มีบทบาทในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ตามรายด้านของการวิจัย ดังนี้

๓.๑ ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดตั้งกองอาสาสมัครชุมชนเฝ้าระวังการโจรกรรมโบราณวัตถุและศิลปวัตถุร่วมกับพระสงฆ์ พร้อมทั้งติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อสามารถติดตามภาพเหตุการณ์โจรกรรมที่อาจเกิดขึ้นได้ และ ควรประสานความร่วมมือกับกรมศิลปากรและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในการจัดอบรมถวายความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ แก่พระสงฆ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระสงฆ์ในสังกัดวัดซึ่งเป็นที่ตั้งหรือเก็บรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ

๓.๒ ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุแก่ประชาชน มีข้อเสนอแนะว่า พระสงฆ์ควรรณรงค์ให้ประชาชนในท้องถิ่น ตระหนักถึงความสำคัญของโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ปลุกจิตสำนึกการอนุรักษ์แก่ประชาชน และควรมุ่งกลุ่มเป้าหมายไปที่เยาวชน โดยการปลูกฝังค่านิยมการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน และ ควรจัดอบรมหลักสูตรบุคลากรเฉพาะด้านการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ประจำท้องถิ่น แล้วคัดเลือก/แต่งตั้ง บุคลากรผู้มีความสามารถที่ผ่านการอบรม ให้เป็นนักวิชาการด้านการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุประจำชุมชน

๓.๓ ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง มีข้อเสนอแนะว่า ทั้ง ๓ ฝ่าย ได้แก่ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง วัด และชุมชน ควรทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ร่วมกันในการทำกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ และ คณะสงฆ์และภาครัฐ ควรให้อำนาจรับผิดชอบแก่พระภิกษุผู้มีตำแหน่งเป็นผู้ดูแลโบราณสถาน ให้สามารถประสานงานกับหน่วยงานราชการผู้รับผิดชอบได้โดยตรง โดยข้ามขั้นตอนของสายการบังคับบัญชาบางส่วนที่ไม่จำเป็น เพื่อให้ทันการณ์ความเสียหายที่เกิดขึ้น

Thesis Title : The Buddhist Monk's Roles in Preservation of Antique Sites, Archaeological Sites and Antique Arts in Muangratchaburi District, Ratchaburi Province

Researcher : Phrakhrubidika Suphot Dhirawangso (Manijan)

Degree : Master of Arts (Buddhist Management)

Thesis Supervisory Committee

- : Dr. Phichet Thangto, B.A., M.A., Ph.D. (Pub. Admin.)
- : Asst. Prof. Chawatchai Chaisa, B.A., M.A. (Pol. Sc.)
- : Asst. Prof. Dr. Konit Srithong B.A., M.A., Ph.D. (Soc.)

Date of Graduation : 3 December 2012

ABSTRACT

This research aimed mainly to: 1) study the Buddhist Monk's roles in preservation of antique sites, archaeological sites and antique arts in Muangratchaburi district, Ratchaburi province, 2) compare the Buddhist Monk's roles in preservation of antique sites, archaeological sites and antique arts in Muangratchaburi district, Ratchaburi province with different personal status, and 3) examine the problems, obstacles, suggestions and guideline in development the Buddhist Monk's roles in preservation of antique sites, archaeological sites and antique arts in Muangratchaburi district, Ratchaburi province. The research method was mixed research. The sample of this study consisted of 286 mahānikāya monks in Muangratchaburi district, Ratchaburi province. The tool for collecting data was questionnaire with both closed and open-ended questions. The statistical techniques used for data analysis were the frequency, percentage (%), mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), test the hypothesis by testing the value t-test and F-test, one way analysis of variance and least significant difference or LSD. And content analysis technique was employed for data collected from documents and interviews.

The findings of this research were concluded as follows:

1. The overall Buddhist Monk's roles in preservation of antique sites, archaeological sites and antique arts in Muangratchaburi district, Ratchaburi province was found in medium level with mean of 2.96, when considering each aspect, it was noted that all 3 aspects namely; 1) the preservation of antique sites, archaeological sites and antique arts, 2) the knowledge in the conservation of antique sites, archaeological sites and antique arts to the public, and 3) the cooperation in the conservation of antique sites, archaeological sites and antique arts with the relevant

government agencies, were noticed in medium levels. The aspect that has the most value included the preservation at mean of 3.20, the aspect with the lowest mean was the cooperation in the conservation at mean of 2.64.

2. The comparison of the Buddhist Monk's roles in preservation of antique sites, archaeological sites and antique arts in Muangratchaburi district, Ratchaburi province with different personal status indicated that the personal status of monks with position, age, education level, and Dhamma education with different background of status by monk opinion had no significant differences – these did not match the hypotheses. Those personal statuses of monks were years of being monk and Pali education with different the roles in preservation were significantly different at the 0.05 level – thus accepting the formulated hypotheses.

3. The suggestions and guideline in development the Buddhist Monk's roles in preservation of antique sites, archaeological sites and antique arts in Muangratchaburi district, Ratchaburi province by aspects of the study:

3.1 The suggestions for preservation of antique sites, archaeological sites and antique arts showed that : there should be established the volunteer community and monks to monitor theft with CCTV to be able to see the theft, and there should coordinate the Fine Arts Department with the training, knowledge of preservation of antique sites, archaeological sites and antique arts for the monks, especially the monks in the monastery, which houses a museum and preserves of antique sites, archaeological sites and antique arts.

3.2 The suggestions for knowledge in the conservation of antique sites, archaeological sites and antique arts to the public depicted that: there should be the monks to promote public awareness of the importance of antique sites, archaeological sites and antique arts conservation awareness to the public and should aim to target youth by instilling values, conservation of the cultural heritage of the community, and there should be training specific to the conservation of antique sites, archaeological sites and antique arts of local personnel, and trained personnel appointed to the academic community.

3.3 The suggestions for cooperation in the conservation of antique sites, archaeological sites and antique arts with the relevant government agencies revealed that : there should be cooperation agreement (MOU) among the relevant government agencies, monastery and the community to share in the activities for the conservation of antique sites, archaeological sites and antique arts, and there should be the responsibility of the monks, whose position safeguard to coordinate with the government agencies responsible directly bypass the chain of command, to prevent of the damage caused.